

IHE XDS ja openEHR- pohjainen tiedon yhteiskäyttö ja asiakaspolut

---

Kokemuksia ja suunnitelmia Euroopasta ja muualtakin

Esittely: Hanna Pohjonen

- TkT, Dosentti
- Terveysthuollon johdon konsultti, Rosaldo Oy
- Työskennellyt 30 eri maassa terveydenhuollon IT -projekteissa
- Visiting lecturer (eHealth) Tallinnan yliopistossa
- Tausta: tutkimustyö (UK, Suomi), sairaalaympäristö, eHealth-alueen rahoitus, Suomen edustaminen EU eHealth komiteassa
- openEHR Ambassador Finland 2020 ->

<https://www.openehr.org/governance/ambassadors>

Avoimen alustan evoluutio

- Kuvantamisen 'Dicom VNA' →
- Kliinisen tiedon VNA →
- XDS(-I) enabled VNA →
- IHE XDS ja openEHR rinnakkain
  - Dokumenttien ja rakenteisen tiedon jakaminen täydentävät toisiaan

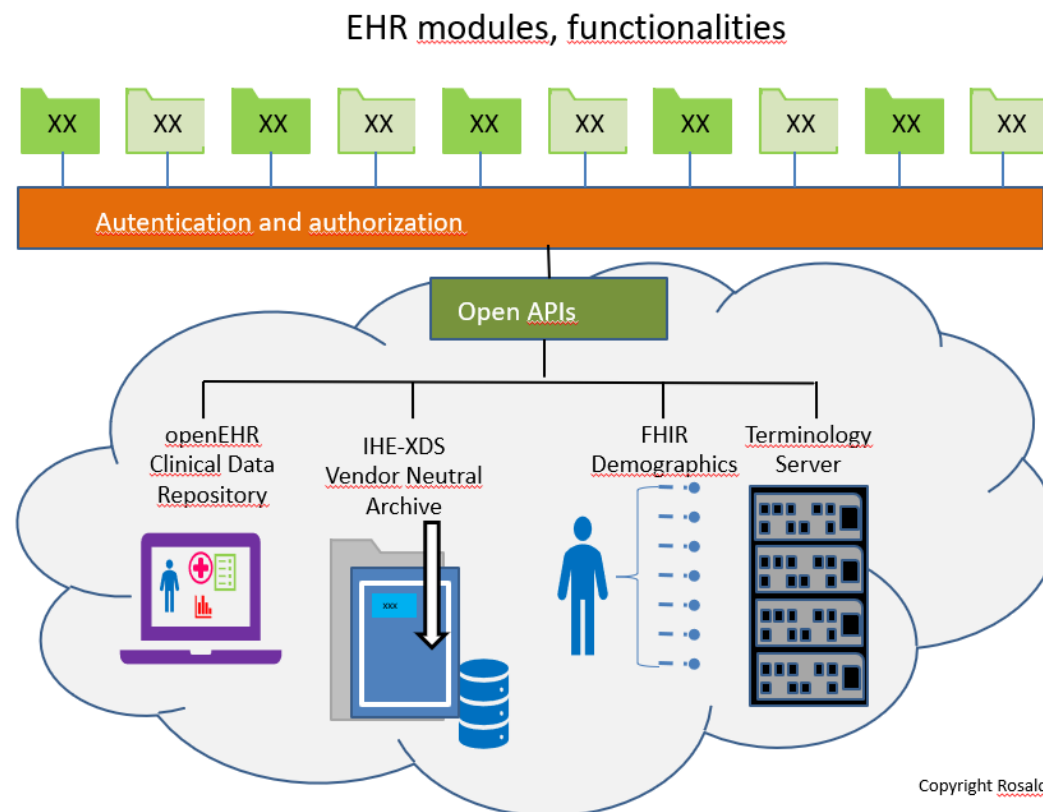
Tieto on eriytetty sovelluksista ja tallennetaan alustalle

Sovellukset moduuleina alustan päällä

Tiedon yhteiskäyttö mahdollista yli organisaatorajojen

Avoimen alustan on hyvä tukea useita avoimia standardi API-rajapintoja

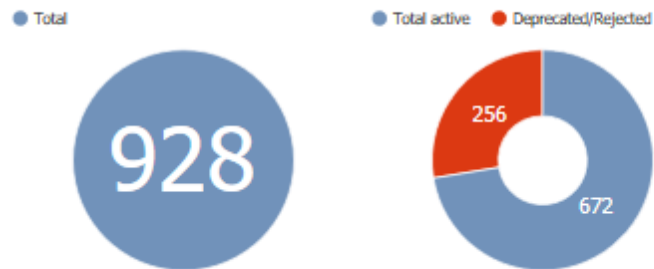
- Avoimet standardi API:t
  - openEHR API
  - HL7 FHIR API
  - SMART (HL7 FHIR)
  - IHE API:t, erityisesti IHE XDS ja sen tukiprofiilit
- SNOMED CT ja muut standardi terminologiat

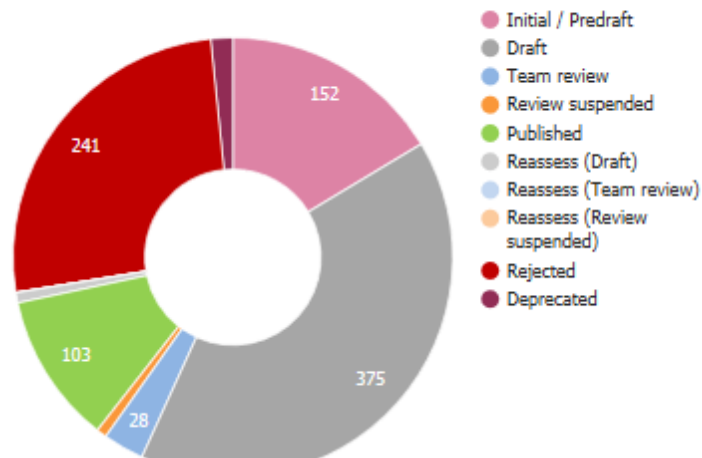
openEHR-säätiö

Subdomain:
Project / incubator:

Overall number of archetypes

Status

- <https://openehr.org/>
- Perustettiin UK:ssa v. 2000
  - Perustajajäsenet University College London ja Ocean Informatic (Australia)
- Tavoitteena tukea (asiakas- ja) potilastietojen yhteiskäyttöisyyttä
- Toimii vapaaehtoisvoimin: mukana loppukäyttäjiä, yrityksiä ja tutkimusorganisaatioita
- Avoin tietomalli keskiössä
  - Asiakastieto kuvataan avoimessa, 'pienirakeisessa', strukturoidussa muodossa
  - Toimittaja- ja teknologianeutraali
  - Tähtää semanttiseen yhteensopivuuteen
- Tuottaa teknisiä spesifikaatioita, esim. arkkityyppien mallintamiseen tarkoitettu ADL-kieli, prosessien mallintamiseen ja hallintaan tarkoitettu Task planning, jne
- Ylläpitää kansainvälistä arkkityyppien mallinnustyötä (kirjoittaminen, kommentointi, konsensus, julkaiseminen)
  - Yli 1200 klinikkaa mukana

AQL, archetype query language

- Toimittaja- ja teknologianeutraali
- Tukee hienojakoisia sisältöhakuja
  - Kyselyt perustuvat arkkityyppeihin ja niiden osiin
  - Riippumaton käytetystä tietokannasta
- Voidaan käyttää sekä yksilö- että ryhmätasolla
  - Hae kaikki 20-30 -vuotiaat naiset, joilla 3 tai enemmän raskauksia ja syövät verenpainelääkettä X
- Kyselyt kontekstissa
  - Hae potilaan Y verenpainearvot , jotka tallennettu raskauden aikana
  - Tai...kolme viimeisintä
  - Tai...ensimmäisen raskauden aikana tallennetut arvot
- And/or/if säännöt mahdollisia
- Mahdollistaa automaation
  - Lomakkeiden esitäyttö (todistukset, päätösprosessit, epikriisit jne)

Copyright Rosaldo

IHE XDS

- Globaali profiili dokumenttipohjainen tiedon yhteiskäyttöön
- Erittäin vakiintunut markkinalla: useimmissa maissa valinta tiedon yhteiskäytön infrastruktuuriksi
- Profiileja, jotka tulevat XDS-profiilia: BPPC, XUA, XCA, ATNA,...
- XDS-profiilin rajoitteet:
  - XDS-haut perustuvat ennalta määrättyyn XDS-rekisterin metadataan. Sisältöhaut eivät tuettuina (esim. diagnoosiin perustuva haku)
  - XDS-metadatan keskittyy enemmän hallinnolliseen kuin kliiniseen tietoon
  - XDS ei tue populaatiotason hakuja
    - Esim. kuinka monella potilaalla on diagnosoitu diabetes

Molempia tarvitaan

Dokumenttien yhteiskäyttö

- IHE XDS -profiili
  - Source
  - Consumer
  - Registry
  - Repository
- Mikä tahansa sisältö tai formaatti
- Vain katselu
- Hallinnollinen metadata tiedon hakemisen (kyselyjen) perustana
  - Laajennukset mahdollisia
  - Sovittu affinity domainin sisällä
- XDS Repository/VNA tiedon tallentamiseen

Rakenteisen tiedon yhteiskäyttö

- openEHR-tietomalli ja kyselykieli
  - ADL mallinnukseen
  - AQL kyselyihin
- Harmonisoitu sisältö
  - Semanttisesti yhtenevä
- Terveydenhuollon ja sosiaalihuollon sisältöä
- Demografinen sisältö
- Tiedon hyödyntäminen: yksilö- ja populaatiotason analytiikka & päätöksenteon tuki & automaatio
- Sisältöön perustuvat haut eli arkkityyppeihin tai niiden osin perustuvat haut
- openEHR-tietovarasto eli Clinical Data Repository (CDR) tiedon tallennukseen

XDS ja openEHR kulkevat toteutuksissa käsi kädessä

On myös mahdollista tehdä kysely openEHR-tietovarastoon XDS-ympäristössä

Italy, Spain, Slovenia, Moscow, Germany, Norway, Australia

Next wave: France, Holland

A stylized sun graphic on the left side of the slide. It consists of a solid yellow circle at the bottom left, with several short, thick yellow dashes of varying lengths radiating upwards and to the right from its top edge. The background is a solid orange color, and a large white semi-circle is positioned on the right side of the slide, partially overlapping the sun graphic.

Yli organisaatorajojen menevät
asiakaspolut:
XDW ja openEHR Task planning

Asiakaspolkujen hallinta, osa 1

XDW

- Edellytys: XDS-pohjainen yhteiskäyttö olemassa
- Rakentuu muiden IHE-profiilien päälle
- Geneerinen kaikille poluille
- Toimittajariippumaton
- Tavoitteena ei standardisoida asiakaspolkua, ainoastaan sen hallinnointia
- 'Enemmän hallinnollinen'
- Organisaation sisällä polun hallinnasta vastaa paikallinen sovellus
- Yhteisen työkulun hallintadokumentti
- Paikalliset sovellukset seuraavat polkuja
- Polku ei sisällä tietoa, tehtävän input- ja output-dokumentteihin viitataan

openEHR Task planning

- Edellytys: openEHR-tietovarasto ja mallinnustyökalut käytössä
- Rakentuu openEHR:n päälle
- Geneerinen kaikille poluille
- Toimittajariippumaton
- Tavoitteena standardisoida polun pätkiä ja huomioida suositukset / näyttöön perustuvat polut
- 'Enemmän sisällöllinen'
- Polku seuraa asiakasta myös organisaation sisällä
- Polkujen seuranta ja tehtävien suorittaminen käyttäjäsovelluksen avulla
- Polku ei sisällä tietoa

Asiakaspolkujen hallinta, osa 2

XDW

- Dokumentit tallennetaan XDS repositoryyn
- Polkuun liittyvät dokumentit (linkit) nähtävissä kootusti

- Polku ei sisällä itsessään päätöksenteon tukea

- Polku voi haarautua
- Ei tuota paljon lisäarvoa resurssienhallinnalle tehtävien kautta (vain yksi organisatorinen tehtävä)
- Notifikaatiot

openEHR Task planning

- Tieto tallennetaan openEHR-tietovarastoon
- Polussa tuotetut tiedot nähtävissä kootusti
- Status-kyselyt voidaan ulottaa jopa yksittäisen tehtävän tasolle
- Polun tavoite on myös arkkityyppi, jonka data-elementtejä voidaan kysellä
- Polku sisältää itsessään päätöksenteon tukea ja voi kutsua ulkopuolistakin päätöksenteon tuen moduulia
- Polku voi haarautua
- Integroitu organisaation sisällä resurssienhallintaan tehtävien kautta
- Notifikaatiot

Kokemuksia ja suunnitelmia ulkomailta: XDW

XDW

- XDW:n käyttö jäänyt vähäiseksi
- Lähinnä käytetty lähetteiden seurantaan
- Esim. Italiassa useita hankkeita
  - Mammografiaseulonta, lähetteisiin liittyvä työnkulku, kotimonitorointi
- Esim. Hollannissa: erilaisia lähetteisiin liittyviä työnkulkuja, mm. PET-tutkimukseen lähettäminen

Syyt vähäiseen käyttöön

- Reunajärjestelmät EHR/RIS/PACS eivät valmiita toimimaan XDW-rooleissa
  - työnkulun aloittaminen, hallinnollisen dokumentin päivittäminen ja seuraamien
- Vaatii XDS-infrastruktuurin toimiakseen
- SOTE-sektori ei ollut vielä kypsä, kun XDW valmistui profiilina

Kokemuksia ja suunnitelmia ulkomailta: openEHR Task Planning

openEHR Task Planning

- Spesifikaation status: trial
- Pilotteja
  - Moskova (Better), Norja (Dips), Slovenia
- Myös amerikkalaisia mukana määrittelemässä
- Esimerkkipolkuja: infection monitoring after surgery, stroke management, jne
- https://specifications.openehr.org/releases/PROC/Release-1.5.0/tp_examples.html

Tilanne

- Mielenkiinto suuri markkinalla
  - Sekä loppukäyttäjät että yritykset
  - Oikea-aikaisuus
- Alueellisten ja kansallisten openEHR-toteutuksien seuraava vaihe
- APTJ-uudistamisissa tarve yli järjestelmien ja moduulien meneviin asiakaspolkuihin
- Monoliittijärjestelmät hallitsevat polkuja vain omien järjestelmiensä sisällä

Kuinka pysymme mukana kansainvälisessä kehityksessä?

- Nordic-yhteistyö alkamassa openEHR:n osalta
- Kansalliset keskustelufoorumit eri maissa
- Osallistuminen arkkityyppien mallintamiseen (kv-arkkityypit, pohjoismaiset laajennukset)
- Osallistuminen spesifikaatioiden määrittelyyn ja kommentointiin

- Sandboxit ja hackathonit ideointiin ja kehittämiseen
- Rohkeasti osaksi avoimia ekosysteemejä!

*open***EHR**

*open***EHR**

Ota yhteyttä!

hanna.pohjonen@rosalieco.fi

Mob. 0503744785